

[Начало](#) > ... > [Предприемане На Съдебни Действия](#) > [Медиация](#) > [Медиация В Държавите От ЕС](#) > [Poland](#)

Медиация в държавите от ЕС

Съдържание,
предоставено от
Полша

Полша

Вместо да се отива на съд си струва да се опита спорът да бъде разрешен чрез медиация. Това е способ за алтернативно разрешаване на спорове (АРС), при който медиатор помага на страните по спора да постигнат споразумение. Както правителството, така и практикуващите юристи в Полша са добре запознати с предимствата на медиацията.

Към кого да се обърна?

През 2010 г. в Министерството на правосъдието бе създадена секция, която се занимава с въпросите на медиацията. В момента тя функционира в Отдела за жертвите на престъпления и насърчаването на медиацията (Wydział ds. Pokrzywdzonych Prześpiństwem i ds. Promocji Mediacji) към департамента за международно сътрудничество и права на човека. Повече информация за дейностите по медиация можете да намерите на [уебсайта на Министерството на правосъдието \(Ministerstwo Sprawiedliwości\)](#).

През последните години Министерството на правосъдието отдели специално внимание на въпросите, свързани с развитието и популяризирането на медиацията и другите форми на АРС в Полша, както и на повишаването на ефикасността и достъпността на системата на правосъдието.

През 2010 г. по инициатива на Министерството бе създадена мрежа от медиационни координатори. В момента има 120 координатори (съдии, пробационни служители и медиатори) в осем апелационни съдилища, всички окръжни съдилища и в шест районни съдилища.

За получаването на съвети и становища министърът на правосъдието работи със Социалния съвет за алтернативно разрешаване на спорове и конфликти (Społeczna Rada ds. Alternatywnych Metod Rozwiązania Konfliktów i Sporów) (Съвета за АРС - ел. поща: adr_rada@ms.gov.pl), който играе важна роля за популяризирането на медиацията и комуникацията между централното правителство, съдебната система и медиаторите.

Съветът за АРС е създаден с министерска наредба от 1 август 2005 г. като съвещателен орган към Министерството по въпросите за алтернативното разрешаване на спорове и конфликти в широк смисъл. Сред постигнатото през първия мандат на Съвета е следното:

- [Етичен кодекс на полските медиатори \(Kodeks Etyczny Mediatorów Polskich\)](#) (май 2008 г.).
- [Стандарти за обучението на медиатори \(Standardy Szkolenia Mediatorów\)](#) (октомври 2007 г.).
- [Стандарти за провеждането на медиация и медиационната процедура \(Standardy Prowadzenia Mediacji i Postępowania Mediacyjnego\)](#) (юни 2006 г.).

На 3 април 2009 г. на Съвета за АРС бе даден втори мандат с наредба на министъра на правосъдието (изменена с наредба на министъра на правосъдието от 1 юли 2011 г.). Най-важният документ, изготвен от Съвета до момента е [Въвеждане на промени в системата \(Założenia do zmian systemowych\)](#) (март 2012 г.).

В момента в Съвета участват 23-ма представители от научните сфери, опитни медиатори, както и

представители на неправителствени организации, академичните среди и държавни органи.

В компетентността на Съвета влиза преди всичко изготвянето на препоръки за правила относно функционирането на националната система за алтернативно разрешаване на спорове, както и:

- адаптирането на системата за APC към изискванията, поставени от правото на ЕС,
- разработването на единен модел за медиация в полската правна система,
- насърчаването на стандарти за медиационната процедура,
- насърчаването на използването на APC като метод за разрешаване на конфликти сред членовете на съдебната система и нейните служители, правораздавателните органи и обществеността,
- създаването на институционална среда, в която формите на APC могат да се развиват,
- предприемането на други проекти ad hoc за развиването на медиацията в Полша.

Съществуват също голям брой неправителствени организации и фирми, които играят важна роля за популяризирането на медиацията и за определянето на вътрешните ѝ стандарти. Тези организации определят свои собствени стандарти по отношение на обучението, изискванията към кандидат-медиаторите, методите за медиация, етичните стандарти и добрите професионални практики. Тези правила са вътрешни по своя характер и са насочени единствено към медиаторите, които са членове на тези организации.

Най-важните такива организации са:

- [Полският център за медиация \(Polskie Centrum Mediacji\)](#),
- [Асоциацията на семейните медиатори \(Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych\)](#),
- [Полската асоциация на медиаторите \(Krajowe Stowarzyszenie Mediatorów\)](#),
- [Център за медиация Партнърс, Полша \(Centrum Mediacji Partners Polska\)](#),
- [Полската асоциация за арбитраж \(Polskie Stowarzyszenie Sądownictwa Polubownego\)](#),
- [Медиационният център на Долна Силезия \(Dolnośląski Ośrodek Mediacji\)](#).

В допълнение някои професионални организации извършват институционализирани дейности за популяризирането на медиацията. Те включват:

- [Центърът за медиация към Съвета на адвокатската колегия \(Centrum Mediacyjne przy Naczelnej Radzie Adwokackiej\)](#).
- [Центърът за търговска медиация към Националната асоциация на юристите \(Centrum Mediacji Gospodarczej przy Krajowej Izbie Radców Prawnych\)](#).
- Центрове за медиация към някои окръжни асоциации на юристите (Okręgowa Izba Radców Prawnych)
- Центрове за медиация към някои окръжни нотариални камари (Okręgowa Rada Notarialna)

Неправителствените организации в рамките на законово установените им задължения, и университетите могат да имат списъци с постоянни медиатори (*stały mediator*). Информацията относно списъците и центровете се предоставя от председателите на районните съдилища. Списъците на медиаторите по наказателноправни въпроси и по дела, засягащи непълнолетни, се предоставят от председателите на районните съдилища.

В кои области е допустимо прибягването до медиация и/или то е най-често използвано?

Споровете в редица области могат да бъдат разрешени чрез медиация. Полското право определя, че медиацията може да бъде използвана в следните области:

- гражданско право
- търговско право
- трудово право
- семейно право
- дела, засягащи непълнолетни
- наказателно право
- съдебно-административни въпроси

Подробна информация относно медиацията може да бъде намерена в [брошурите и диплянките, изготвени и разпространявани от Министерството на правосъдието](#).

Понастоящем медиацията е най-широко застъпена в областите на гражданското и наказателното право. През 2011—2012 г. медиацията напредна с най-бързи темпове в областите на семейното и търговското право.

Има ли определени правила, които трябва да се следват?

Медиацията е способ на доброволни начала за разрешаване на спорове и конфликти и се извършва въз основа на:

- споразумение за медиация (извънсъдебна медиация)
- съдебно решение, изискващо медиация (медиация, посочена със съдебно решение)

Ако страните не изберат медиатор, съдът има право да им назначи такъв от списък с лица, притежаващи необходимите класификации. По наказателноправни дела и дела, засягащи непълнолетни, съдът назначава медиатора.

Медиацията се урежда, *inter alia*, от Кодекса за наказателното и гражданското производство, Закона за производството по дела, засягащи непълнолетни и Закона за разностките по граждански дела. Приети са също подзаконовни инструменти, които уреждат в подробности процедурата по медиация в различните видове дела.

По отношение на непълнолетните законът урежда:

- условията, на които трябва да отговарят институциите и лицата, оправомощени да извършват медиационни процедури,
- регистрацията на институциите и лицата, оправомощени да извършват медиационни производства,
- обучението на медиаторите,
- до каква степен и при какви условия медиаторите имат достъп до материалите по делото,
- формата и материалния обхват на доклада за напредъка и резултата от медиационното производство.

Закона за наказателноправните въпроси урежда:

условията, на които трябва да отговарят институциите и лицата, оправомощени да извършват медиационни процедури,

- назначаването и отстраняването на институции и лица, оправомощени да извършват медиационни процедури,
- до каква степен и при какви условия институциите и лицата, оправомощени да извършват медиационни процедури, имат достъп до материалите по делото,
- Редът и условията на провеждането на медиационната процедура.

При семейноправни дела за медиаторите съществуват допълнителни изисквания по отношение на образованието и опита (психология, педагогическо образование, социология или право, както и практически умения за водене на медиация в случаи, засягащи семейното право).

Наредбата за прилагането урежда въпросите за заплащането и възстановяемите разходи на медиаторите в гражданското производство (вж. долу — Какви са разходите, свързани с медиацията?)

Информация и обучение

Основна информация относно медиацията в Полша може да бъде намерена на [уебсайта на Министерството на правосъдието](#), включително извадки от правните инструменти, уреждащи медиацията, международните правни инструменти в тази област и [документите и препоръките, изготвени от Съвета за APC](#), както и електронните версии на плакати, публикувани за популяризиране на медиацията. [На него се публикува и актуална информация за дейностите за популяризиране на](#)

[медиацията](#) и дейностите на национално и регионално равнище във връзка с Международния ден за разрешаване на конфликтите. На уебсайта също е представена [информация, преводи на правни инструменти и примери за най-добри практики от други държави](#).

Въпросите на медиацията са застъпени в общата програма за юридическо образование, както и в обучението на прокурорите и съдиите в [Националната школа за магистрати и прокурори \(Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury\)](#).

Министерството на правосъдието организира обучение за подготовка на медиационни координатори в следните области: комуникации, управление на екипи и работа с медиатори.

Самите медиатори избират курсове измежду тези, предлагани от медиационните центрове, университетите и други организации.

Министерството на правосъдието поддържа статистика в областта на медиацията, включително за:

- броя на назначените от съда процедури по медиация,
- броя на постигнатите споразумения,
- условията на споразуменията (за медиация по наказателноправни въпроси и дела, засягащи непълнолетни),
- броя на извънсъдебните медиационни процедури (за медиацията по гражданскоправни въпроси).

Във връзка с проекти по темата в периода 2010 — 2011 г. в съдилищата, провинциалните полицейски участъци и централните за медиация бяха раздадени наръчници, материали и брошури с информация за различните видове медиация и използването ѝ на практика. Проведе се също така информационна кампания по телевизията, радиото и рекламни билбордове за повишаване на осведомеността на обществеността по въпросите на медиацията. Министерството на правосъдието редовно актуализира и разпространява брошури, бележки, прикрепени към процесуални документи и плакати, които също могат да свалени безплатно от уебсайта на Министерството.

Вече пета година Полша отбелязва Международния ден за разрешаване на конфликти, а министърът на правосъдието организира национална конференция по въпроса. В допълнение събитието ще бъде отбелязано и с много други по-малки конференции, прояви, семинари и дискусии, които ще се проведат в много градове на регионално и местно равнище.

Какви са разходите, свързани с медиацията?

Информацията, свързана с медиацията, се разпространява безплатно от Министерството на правосъдието. [Проучванията](#) сочат, че медиацията е по-ефективен от гледна точка на разходите начин за решаване на спорове, в сравнение със съдебното производство.

В наказателни дела и дела, засягащи непълнолетни, страните не заплащат разходите, свързани с медиацията — те се покриват от държавния бюджет. В другите случаи, като общо правило, заплащането подлежи на договаряне между медиатора и страните. Медиаторът обаче може да се съгласи да проведе медиацията безплатно.

По гражданскоправни въпроси разходите се поемат от страните. Обикновено страните си поделят поравно разходите, освен ако не са се споразумели за друго. По отношение на медиационните процедури, започнати въз основа на съдебно решение, заплащането на медиатора по спорове, които не са свързани с недвижима собственост, е 60 PLN (приблизително 15 EUR) за първата сесия и 25 PLN (приблизително 6 EUR) за всяка следваща. Ако производството засяга имуществен спор, заплащането на медиатора представлява 1% от стойността на предмета на спора (не по-малко от 30 PLN (приблизително 7,5 EUR) и не повече от 1 000 PLN (около 250 EUR)). Медиаторът също има право на възстановяване на разходите (например за кореспонденция, телефон и наем на помещения). Към разходите са добавя ДДС.

Ако в резултат на медиацията бъде постигнато споразумение, 75 % от съдебните разходи на страната, която е сезирала съда, ще ѝ бъдат възстановени. В делата за развод и законна раздяла разходите се възстановяват на 100 %.

В случаите на извънсъдебна медиация заплащането на медиатора и възстановяването на разноските му се определят от медиационния център или страните се споразумяват с медиатора преди започването на медиацията. Страните не могат да бъдат освободени от разходите за медиатора, дори и да са освободени от заплащането на съдебните разноски. И при двата вида медиация (съдебна и извънсъдебна) медиаторът може да се откаже от възнаграждението си.

Възможно ли е принудителното изпълнение на споразумение, постигнато в резултат от медиация?

По гражданскоправни дела, ако страните са постигнали споразумение, то се прилага към протокола. Медиаторът информира страните, че с подписването на споразумението те дават съгласието си то да бъде представено на съда за одобрение. Медиаторът изпраща протокола със споразумението на съда, а на страните — копие от протокола. Съдът своевременно извършва необходимото за одобряването или за придаването на изпълнителна сила на споразумението. Съдът ще откаже да одобри споразумението или да му придаде изпълнителна сила, частично или изцяло, ако то противоречи на закона, на добрите нрави, целта му е да заобиколи закона, ако може да доведе до заблуда или съдържа противоречия в разрез със законните интереси на служителя. Споразумение, получено вследствие на процедура по медиация, което е било одобрено от съда и на което е придадена изпълнителна сила, има правната сила на съдебно решение и подлежи на принудително изпълнение.

Семейноправните въпроси, обхванати в дадено споразумение, могат да се отнасят до помиряването на съпрузите, условията на законна раздяла, въпросите, свързани с родителските права, правото на лични отношения с детето, задоволяването на нуждите на семейството, плащането на издръжка за дете и други членове на семейството и имуществени и жилищни въпроси. След раздялата на родителите или съпрузите, въпроси като издаването на международен паспорт, изборът на образование за детето, контактите с други членове на семейството и управлението на собствеността на детето също трябва да намерят решение под формата на споразумение.

В гражданските дела започването на процедурата по медиация спира давностния срок.

По наказателни дела и дела, свързани с непълнолетни, споразумение, получено вследствие на медиация, не замества съдебното решение и няма обвързваща сила за съда. При все това съдът трябва да уважи съдържанието на решението при приключване на производството. Условията на споразумението могат да обхващат следното: обезщетение да материални и нематериални щети, полагане на общественополезен труд, задължения към увредената страна, задължения към обществото като цяло и т.н.

■ Последна актуализация: 16/09/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.